

Sygn. akt I C 275/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 kwietnia 2013 r.

Sąd Okręgowy we Wrocławiu – Wydział I Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: SSR del. Ewa Rudkowska – Ząbczyk

Protokolant: Marcin Guzik

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 25 marca 2013 r. we Wrocławiu

sprawy z powództwa (...) Sp. z o.o. Sp. k. z siedzibą we W., K. M., R. M. i W. M.

przeciwko (...) S.A. z siedzibą w K.

o **zapłatę**

I. oddała powództwo;

II. zasądza od powodów (...) Sp. z o.o. Sp. k. z siedzibą we W., K. M., R. M. i W. M. na rzecz (...) S.A. z siedzibą w K. kwoty po 1 804,25 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania.

UZASADNIENIE

Powodowie: (...) sp. z o.o. sp. k. we W., R. M., K. M., W. M. w pozwie wniesionym przeciwko (...) S.A. we W. domagali się zasądzenia:

1. na rzecz (...) sp. z o.o. sp. k. we W. kwoty 536 059,00 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty tytułem wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z:

- nieruchomości położonej we W. w obrębie K., w rejonie ul. (...), oznaczonej geodezyjnie jako działka nr (...) na arkuszu mapy nr (...) oraz nr (...) i (...) na arkuszu mapy nr (...), dla której Sąd Rejonowy dla Wrocławia – Krzyków prowadzi księgę wieczystą o nr (...);
- nieruchomości położonej we W., w obrębie K., w rejonie ul. (...), oznaczonej geodezyjnie jako działka nr (...) na arkuszu mapy nr (...), dla której Sąd Rejonowy dla Wrocławia – Krzyków prowadzi księgę wieczystą o nr (...);

2. na rzecz R. M. i K. M. solidarnie kwoty 81 289,00 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty tytułem wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z nieruchomości położonej we W., w obrębie K., w rejonie ul. (...), oznaczonej geodezyjnie jako działka nr (...) na arkuszu mapy nr (...), dla której Sąd Rejonowy dla Wrocławia – Krzyków prowadzi księgę wieczystą o nr (...);

3. na rzecz W. M. kwoty 28 561,00 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty tytułem wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z nieruchomości położonej we W., w obrębie K., w rejonie ul. (...), oznaczonej geodezyjnie jako działka nr (...) na arkuszu mapy nr (...), dla której Sąd Rejonowy dla Wrocławia – Krzyków prowadzi księgę wieczystą o nr (...).

Ponadto powodowie domagali się zasądzenia kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego wg norm przepisanych.

W uzasadnieniu powyższych żądań powodowie podnieśli, że powód (...) sp. z o.o.sp. k. we W. jest właścicielem nieruchomości położonej we W., w obrębie K., w rejonie ul. (...), oznaczonej geodezyjnie jako działka nr (...) na arkuszu mapy nr (...) oraz nr (...) i (...) na arkuszu mapy nr (...), dla której Sąd Rejonowy dla Wrocławia – Krzyków prowadzi księgę wieczystą o nr (...) oraz nieruchomości położonej we W., w obrębie K., w rejonie ul. (...), oznaczonej geodezyjnie jako działka nr (...) na arkuszu mapy nr (...), dla której Sąd Rejonowy dla Wrocławia – Krzyków prowadzi księgę wieczystą o nr (...). W okresie od stycznia 2004 r. do końca lipca 2011 r. powodom R. M. i K. M. przysługiwała współwłasność na zasadach wspólności ustawowej małżeńskiej udziału 74/100, a powodowi W. M. przysługiwała własność udziału 26/100 w nieruchomości położonej we W., w obrębie K., w rejonie ul. (...), oznaczonej geodezyjnie jako działka nr (...) na arkuszu mapy nr (...), dla której Sąd Rejonowy dla Wrocławia – Krzyków prowadzi księgę wieczystą o nr (...). Powodowie wskazali, że działki nr (...) zostały przez nich sprzedane w dniu 2 sierpnia 2011 r. Podnieśli, że zgodnie z powszechnie obowiązującym poglądem, utrata własności nie powoduje utraty możliwości żądania wynagrodzenia za korzystanie z rzeczy w okresie, w którym właścicielowi własność jeszcze przysługiwała.

Powodowie twierdzili, że przez ich nieruchomości przebiega linia energetyczna o napięciu 110 kV wraz ze słupami kratowymi. Wymienione urządzenia przesyłowe stanowią własność strony pozwanej, która to dla niezbędnego korzystania z tych urządzeń jest zmuszona do wkraczania w sferę prawa przysługującego stronie powodowej. Podkreślili, że strona pozwana korzysta z powyższych nieruchomości w tej części, w której „fizycznie” zostały posadowione urządzenia przesyłowe (słupy) oraz z powierzchni pasa ograniczonego użytkowania, tj. w tej części, nad którą przebiega linia elektroenergetyczna 110 kV, i w takim zakresie powodowie nie mogą w pełni korzystać ze swoich nieruchomości. Podkreślili, że stron nie łączy żaden stosunek prawny, uprawniający stronę pozwaną do korzystania z powyższych nieruchomości. Nie wyrazili przy tym zgody ani na posadowienie przedmiotowych urządzeń przesyłowych, ani na późniejsze korzystanie z tej nieruchomości. Brak tytułu prawnego do korzystania przez stronę pozwaną z nieruchomości świadczy o tym, że ma świadomość tego, że jest posiadaczem w złej wierze.

Powodowie domagali się wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z nieruchomości w łącznej kwocie 645 909,00 zł wskazując, że kwota ta została wyliczona w oparciu o kompleksowy operat szacunkowy przez rzeczoznawcę majątkowego. Powyższa kwota obejmuje:

- w przypadku powoda (...) sp. z o.o. sp. k. w e W. – okres 3 lat bezumownego korzystania z nieruchomości tj. od lipca 2008 r. do końca czerwca 2011 r.;
- w przypadku powodów R. M., K. M. i W. M. okres 7,5 lat bezumownego korzystania z nieruchomości tj. od stycznia 2004 r. do końca czerwca 2011 r. Podkreślili, że w dalszym ciągu strona pozwana korzysta z ich nieruchomości. Podali, że szerokość pasa eksploatacyjnego pod linią 110 kV wynosi: dla działek objętych księgą wieczystą nr (...) m², dla działek objętych księgą wieczystą nr (...) m² oraz dla działek, objętych księgą wieczystą nr (...) m². Istnienie wskazanej powierzchni pasa ograniczonego użytkowania powoduje, że w tej części doznają ograniczenia w korzystaniu z nieruchomości.

W odpowiedzi na pozew strona pozwana (...) S.A. we W. wniosła o oddalenie powództwa oraz o zasądzenie na jej rzecz kosztów procesu według norm przepisanych.

W uzasadnieniu powyższego stanowiska zarzuciła, że linia wysokiego napięcia nr (...) 110 kV, która jest posadowiona na nieruchomościach powodów, została wybudowana przez poprzednika prawnego strony pozwanej w oparciu o decyzję wywłaszczeniową z dnia 19 lipca 1967 r., wydaną na podstawie art. 35 ustawy z dnia 12 marca 1958 r. o zasadach i trybie wywłaszczenia nieruchomości (t.j. Dz. U. z 1974 r., nr 10, poz. 64, z późn. zm.). Decyzja ta stanowi o posiadaniu przez stronę pozwaną trwałego i nieograniczonego w czasie tytułu prawnego do dysponowania nieruchomościami powodów w celu posadowienia i utrzymywania na tych nieruchomościach owej trakcji. Powyższe znajduje oparcie w poglądzie judykatury, zgodnie z którym decyzja wydana na podstawie art. 35 ust. 1 ustawy z

dnia 12 marca 1958 r. o zasadach i trybie wywłaszczenia nieruchomości (t.j. Dz. U. z 1974 r. , nr 10, poz. 64, z późn. zm.) jest tytułem prawnym dla przedsiębiorcy przesyłowego do stałego korzystania z wymienionej w tej decyzji nieruchomości. Podniosła, że w orzecznictwie przyjęto, że przepis ten we wskazanych w nim okolicznościach, dawał podstawę do ograniczenia własności nieruchomości, mieszczącego się w granicach szeroko rozumianego pojęcia wywłaszczenia. Skutkiem ostatecznej decyzji administracyjnej wydanej na podstawie tego przepisu było ograniczenie prawa własności nieruchomości przez ustanowienie trwałego obowiązku znoszenia przez właściciela w sferze, w której może być wykonywana własność nieruchomości, stanu ukształtowanego przebiegiem zainstalowanego urządzenia przesyłowego.

Strona pozwana podniosła także zarzut zasiedzenia z mocy samego prawa z dniem 1 lutego 2009 r. służebności przesyłu na spornych nieruchomościach powodów w odniesieniu do elektroenergetycznej linii wysokiego napięcia nr (...)110kV, która to służebność polega na prawie utrzymywania instalacji rzeczonyj linii na opisanych wyżej nieruchomościach, na prawie do ich eksploatacji, napraw, konserwacji, całodobowego dostępu do nich oraz ich rozbudowy. Strona pozwana podniosła, że linia elektroenergetyczna nr(...) 110kV wybudowana została w sposób prawem przewidziany i z zachowaniem wszelkich przewidzianych na tę okoliczność norm i procedur. Zakończenie budowy tej linii i jej przekazanie do eksploatacji nastąpiło w dniu 30 października 1968 r., od tego dnia istnieje zatem trwałe i widoczne urządzenie w postaci infrastruktury tej linii. Od tego dnia nieprzerwanie do dnia dzisiejszego sporne nieruchomości faktycznie użytkowane są przez stronę pozwaną (wcześniej przez jej poprzednika prawnego) w sposób treściowo odpowiadający służebności przesyłu. W szczególności, w prowadzonym dla rzeczonyj linii elektroenergetycznej paszporcie wskazane są wszelkie zabiegi eksploatacyjne dotyczące tej linii. Podkreśliła, że zarówno ona, jak i jej poprzednik prawny korzystali w dobrej wierze ze wskazanych nieruchomości w zakresie posadowionych na niej elementów infrastruktury elektroenergetycznej. Zgodnie z poglądami wyrażonymi w orzecznictwie, przyjęcie dobrej wiary po stronie pozwanej nakazuje fakt, że infrastruktura elektroenergetyczna funkcjonuje na rzeczonych nieruchomościach w następstwie obowiązywania i w oparciu o przepisy ustawy z dnia 28 czerwca 1950 r. o powszechnej elektryfikacji wsi i osiedli. Dodała, że za przyjęciem po stronie pozwanej dobrej wiary świadczył także fakt, że na potrzeby prowadzenia procesu budowlanego tej linii, uzyskany został przez jej poprzednika prawnego stosowny akt wywłaszczeniowy, wydany na podstawie art. 35 ustawy z dnia 12 marca 1958 r. o zasadach i trybie wywłaszczenia nieruchomości. Pozwany jak i jego poprzednik prawny byli więc przeświadczeni, że przysługuje im tytuł prawny do korzystania z nieruchomości powodów.

Strona pozwana wskazała, że przedmiotowa nieruchomość do roku 1990 stanowiła własność państwową, dlatego też 20-letni okres biegu zasiedzenia służebności należy liczyć od dnia 1 października 1990 r., z jednoczesnym skróceniem terminu zasiedzenia o okres pomiędzy dniem 1 października 1990 r. a 1 lutego 1989 r. Skutkowało to zasiedzeniem nieruchomości w dniu 1 lutego 2009 r. (art. 10 w zw. z art. 9 ustawy z dnia 28 lipca 1990r. o zmianie ustawy Kodeks cywilny (Dz. U. z 1990 r. nr 55, poz. 321 z późn. zm.). Dodała, że judykatura przesądziła o możliwości ustalenia nabycia prawa przez zasiedzenie w innym postępowaniu niż postępowanie o stwierdzenie zasiedzenia, jak i o możliwości nabycia przez zasiedzenie służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu przed ustawowym uregulowaniem służebności przesyłu, w sytuacji, gdy skutek zasiedzenia służebności treściowo odpowiadającej służebności przesyłu nastąpił po dniu jej wprowadzeniu do kodeksu cywilnego. tj. po dniu 3 sierpnia 2008 r.

Pozwana spółka podniosła także, że jej legitymacja do występowania z zarzutem zasiedzenia służebności przesyłu wynika stąd, że Zakład (...), który pierwotnie eksploatował powyższe instalacje elektroenergetyczne, został przekształcony w spółkę Zakład (...) S.A., a następnie (...) S.A., k tory tym samym jest następcą prawnym Zakładu (...). (...) S.A. zmieniła nazwę na (...) S.A., a następnie na (...) S.A. Obecnie nosi nazwę (...) S.A.

Z daleko posuniętej ostrożności procesowej strona pozwana podniosła, że powodowie nie udowodnili wysokości dochodzonego wynagrodzenia. Twierdziła, że niemiarodajny w tym względzie był przedłożony operat. Podstawą obliczenia wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z nieruchomości powinny być pożytki cywilne, jakie z tej nieruchomości mógł uzyskać właściciel, zawierając umowę najmu, czy też dzierżawy nieruchomości, będącej w takim stanie, w jakim była w okresie, za jaki żąda wynagrodzenia. Dodała, że wynagrodzenie powinno być

proporcjonalne do stopnia ingerencji posiadacza w treść cudzego prawa własności. Twierdziła przy tym, że na opisanych nieruchomościach przedmiotowa linia nie ingerowała w jakikolwiek sposób w prawo własności powodów poza obszarem fizycznie zajęтым przez podpory słupów. Podała, że grunty te mają przeznaczenie, które nie koliduje z istnieniem linii (tereny rekreacyjno wypoczynkowe – tj. działka (...), nieużytki – działki (...), grunty pod wodami powierzchniowymi – działka (...), drogi – działka (...), grunty orne – działka (...)).

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 6 lipca 1968 r. wydane zostało pozwolenie na wykonanie robót budowlanych tj. ułożenie linii napowietrznej 110 KV do (...).

(dowód: pozwolenie na wykonanie robót budowlanych z dnia 6 lipca 1968 r., k. 130)

W dniu 19 lipca 1967 r. Wydział Spraw Wewnętrznych Prezydium Dzielnicowej Rady Narodowej W., działając na podstawie art. 35 ustawy z dnia 12 marca 1958 r. o zasadach i trybie wywłaszczania nieruchomości (Dz. U. nr 18, poz. 94 z 1961 r.) wydał decyzję administracyjną, zezwalającą Zakładowi (...) we W. na przeprowadzenie robót związanych z budową linii 110 Kv do (...). Zgodnie z postanowieniami decyzji, osobom upoważnionym przez Zakład (...) we W., przysługiwało prawo wstępu na grunty wytyczone wzdłuż trasy budowy linii.

(dowód: decyzja Prezydium Dzielnicowej Rady Narodowej W.z dnia 19 lipca 1967 r., k. 127; decyzja Dzielnicowej Rady Narodowej W.z dnia 30 stycznia 1968 r., k. 128; decyzja Prezydium Dzielnicowej Rady Narodowej W.z dnia 17 maja 1968 r., k. 129; aneks do decyzji nr (...)Prezydium Dzielnicowej Rady Narodowej W.z dnia 31 maja 1967 r., k. 131)

W dniu 30 października 1968 r. linia napowietrzna nr (...) 110 kV – odgałęzienie do (...)została oddana do eksploatacji Zakładowi (...).

(dowód: protokół z dnia 30 października 1968 r., k. 132)

Linia napowietrzna nr (...) 110 kV – odgałęzienie do (...)od początku była użytkowana przez przedsiębiorstwo państwowe Zakład (...), które w roku 1993 zostało przekształcone w spółkę prawa handlowego o firmie Zakład (...) S.A., a następnie w (...) S.A.Kolejna zmiana dotyczyła nazwy na (...) S.A., a następnie na (...) S.A.Obecnie spółka działa pod firmą (...) S.A.

(dowód: postanowienie Sądu Rejonowego dla Wrocławia – Fabrycznej z dnia 29 lipca 1993 r., sygnatura akt Ns-Rej.h 4071, k. 162; postanowienie Sądu Rejonowego dla Wrocławia – Fabrycznej z dnia 17 czerwca 2004 r, sygnatura akt Wr.VI.Ns-Rej.KRS/(...), k. 163; akt przekształcenia przedsiębiorstwa państwowego w spółkę akcyjną sporządzony w formie aktu notarialnego przed notariuszem T. J., rep. A nr (...), k. 165-171; postanowienie Sądu Rejonowego dla Wrocławia – Fabrycznej z dnia 20 marca 2008 r., sygnatura akt Wr.VI.Ns-Rej.KRS/(...), k. 172-174; postanowienie Sądu Rejonowego dla Wrocławia – Fabrycznej z dnia 31 grudnia 2008 r., sygnatura akt VI.Ns-Rej.KRS/(...), k. 173-174; postanowienie Sądu Rejonowego dla Wrocławia – Fabrycznej z dnia 16 stycznia 2009 r., sygnatura akt Wr.VI.Ns-Rej.KRS/(...), k. 175-176; postanowienie Sądu Rejonowego dla Wrocławia – Fabrycznej z dnia 1 września 2011 r., sygnatura akt Wr.VI.Ns-Rej.KRS/(...), k. 177-180; paszport ogólny linii elektroenergetycznej z dnia 13 lipca 1987 r., k. 133-150; pismo (...) Sp. z o.o.z dnia 15 października 2012 r., k. 237; pismo (...) Sp. z o.o.z dnia 13 listopada 2012 r., k. 239, pismo powodowej spółki z dnia 19 października 2012 r., k. 238; warunki przebudowy sieci elektroenergetycznej z dnia 27 stycznia 2011 r. wraz z projektem porozumienia o przebudowie sieci elektroenergetycznej, k. 240-248)

Linia wysokiego napięcia nr (...)110 kV przebiega przez nieruchomość położoną we W., w obrębie K., w rejonie ul. (...), tj. działki o numerach (...), działki o numerach (...), a także działki o numerach (...).

(dowód: mapy, k. 125 i 126)

Do 1 października 1990 r. powyższe nieruchomości stanowiły własność państwową.

(okolicość bezsporna)

W okresie od 1 stycznia 2004 r. do końca lipca 2011 r. powodom – małżonkom R. M. i K. M. przysługiwała współwłasność na zasadach wspólności ustawowej małżeńskiej udziału 74/100, a powodowi W. M. przysługiwała własność udziału 26/100 w nieruchomości położonej we W., w obrębie K., w rejonie ul. (...), dla której Sąd Rejonowy dla Wrocławia – Krzyków prowadzi księgę wieczystą o nr (...), składającej się między innymi z działki nr (...). W dniu 2 sierpnia 2011 r. powodowie R. M. i K. M. oraz W. M. sprzedali powyższe działek gruntu.

(dowód: umowa sprzedaży zawarta w formie aktu notarialnego z dnia 2 sierpnia 2011 r. przed asesorem notarialnym B. R.rep. A nr (...), k. 30-33; umowa sprzedaży zawarta w formie aktu notarialnego z dnia 2 sierpnia 2011 r. przed asesorem notarialnym T. K., rep. A nr (...), k. 34-38; przesłuchanie powoda W. M. 39 min 22 sek. - 45 min 39 sek. rozprawy z dnia 28 stycznia 2013 r.)

Strona powodowa (...) sp. z o.o.sp. k. we W.od początku stycznia 2003 r. jest właścicielem nieruchomości położonej we W., w obrębie K., w rejonie ul. (...), oznaczonej geodezyjnie jako działka nr (...)na arkuszu mapy nr (...)oraz nr (...)i (...)na arkuszu mapy nr (...), dla której Sąd Rejonowy dla Wrocławia – Krzyków prowadzi księgę wieczystą o nr (...)oraz nieruchomości położonej we W., w obrębie K., w rejonie ul. (...), oznaczonej geodezyjnie jako działki nr: (...)na arkuszu mapy nr (...), dla której Sąd Rejonowy dla Wrocławia – Krzyków prowadzi księgę wieczystą o nr (...). Powodowa spółka korzysta z powyższych nieruchomości w ramach prowadzonej działalności gospodarczej, tj. między innymi wynajmuje powierzchnie biurowe, miejsca postojowe.

(dowód: przesłuchanie J. J. w charakterze strony powodowej (...) sp. z o.o. sp. k. we W., 24 min 46 sek – 39 min 22 sek rozprawy z dnia 28 stycznia 2013 r.)

Strona pozwana ani jej poprzednicy prawni nigdy nie czynili żadnych uzgodnień z powodami w kwestii korzystania z sieci energetycznej przebiegającej przez ich nieruchomości. Strona pozwana i jej poprzednicy prawni korzystali z nieruchomości strony powodowej w celu konserwacji, inspekcji i naprawy sieci, wycinki drzew. Pracownicy pozwanej spółki w ramach eksploatacji sieci energetycznej wchodzą na grunty powodów za ich uprzednią zgodą.

(dowód: przesłuchanie J. J. w charakterze strony powodowej (...) sp. z o.o. sp. k. we W., 24 min 46 sek – 39 min 22 sek rozprawy z dnia 28 stycznia 2013 r.; przesłuchanie powoda W. M., 39 min 22 sek. - 45 min 39 sek. rozprawy z dnia 28 stycznia 2013 r., pismo (...) sp. z o.o. z dnia 15 października 2012 r., k. 237; pismo (...) sp. z o.o. z dnia 13 listopada 2012 r., k. 239, pismo powodowej spółki z dnia 19 października 2012 r., k. 238, warunki przebudowy sieci elektroenergetycznej z dnia 27 stycznia 2011 r. wraz z projektem porozumienia o przebudowie sieci elektroenergetycznej, k. 240-248)

Pismem dnia 18 lipca 2011 r. powodowie wezwali stronę pozwaną do ustanowienia za wynagrodzeniem w kwocie 2 216 618,00 zł odpłatnej służebności przesyłu na spornych nieruchomościach. Ponadto z tytułu bezumownego korzystania z powyższych nieruchomości żądali zapłaty wynagrodzenia w kwocie 645 909,00 zł. Pismem z dnia 30 sierpnia 2011r. strona pozwana poinformowała powodów, że ich roszczenia nie są zasadne, ponadto wskazała, że są spełnione przesłanki do stwierdzenia zasiedzenia służebności przesyłu dla funkcjonującej infrastruktury.

(dowód: wezwanie do zapłaty wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z nieruchomości wraz z wnioskiem o ustanowienie w drodze umowy odpłatnej służebności przesyłu z dnia 18 lipca 2011 r. wraz z potwierdzeniem nadania i zwrotnym potwierdzeniem odbioru k. 26-28; przesłuchanie powoda W. M., 39 min 22 sek. - 45 min 39 sek. rozprawy z dnia 28 stycznia 2013 r.; pismo strony pozwanej z dnia 30 sierpnia 2011 r., k. 29; operat szacunkowy Z. M. z dnia 25 czerwca 2011 r., k. 39-68)

Sąd zważył co następuje:

Powództwo nie zasługiwało na uwzględnienie.

Z poczynionych przez Sąd ustaleń faktycznych wynika, że świadczenie strony pozwanej, którego spełnienia powodowie dochodzą w niniejszym postępowaniu, stanowi wynagrodzenie za korzystanie przez stronę pozwaną z nieruchomości należących obecnie lub w przeszłości do powodów. Zgodnie z art. 224 w zw. z art. 225 k.c. samoistny posiadacz w złej wierze obowiązany jest między innymi do wynagrodzenia za korzystanie z rzeczy.

W świetle materiału dowodowego zebranego w niniejszym postępowaniu należało uznać, że strona pozwana, podobnie jak jej poprzednicy prawni, korzystała z nieruchomości powodów jedynie w ograniczonym zakresie, a mianowicie w takim, jaki mógłby odpowiadać treści służebności przesyłu. Pracownicy strony pozwanej wkraczali bowiem na nieruchomości strony powodowej w celu konserwacji, inspekcji i naprawy sieci elektroenergetycznej, jak również związanej z tym wycinki drzew. Z powyższych względów zdaniem Sądu strony pozwanej nie można traktować jak samoistnego posiadacza nieruchomości, a jedynie posiadacza służebności, do którego stosuje się odpowiednio przepisy o posiadaniu rzeczy (art. 352 k.c.). Z tych względów w zakresie posiadania nieruchomości strona pozwana może być uznana jedynie za posiadacza zależnego, do którego jednak znajdują zastosowanie przepisy dotyczące roszczeń właściciela przeciwko samoistnemu posiadaczowi o wynagrodzenie za korzystanie z rzeczy (art. 230 k.c.). Niezależnie od powyższego, w związku z tym, że do posiadacza służebności stosuje się odpowiednio przepisy o posiadaniu rzeczy, właściciel rzeczy może żądać wynagrodzenia za korzystanie z rzeczy, o którym mowa w art. 224 i 225 k.c., także względem posiadacza służebności (wyrok Sądu Najwyższego z 14 grudnia 2004 r., II CK 255/04, Lex 277869).

Zasadniczą przesłanką roszczeń uzupełniających właściciela, określonych w art. 224 i n. k.c., jest stan polegający na bezprawnym władaniu cudzą rzeczą tj. brak stosunku prawnego (niekoniecznie umownego) łączącego właściciela i posiadacza rzeczy. Uzupełniające roszczenia właściciela zależą przy tym od szeregu przesłanek natury subiektywnej. Występuje tu wyraźne zróżnicowanie sytuacji prawnej „posiadacza w dobrej wierze” (art. 224 § 1 k.c.), „posiadacza w dobrej wierze od chwili, w której dowiedział się o wytoczeniu powództwa o wydanie rzeczy” (art. 224 § 2 k.c.) i „posiadacza w złej wierze” (art. 225 k.c.). W orzecznictwie utrwalone jest tzw. tradycyjne rozumienie dobrej wiary, zgodnie z którym w dobrej wierze jest ten, kto pozostaje w usprawiedliwionym błędnym przekonaniu, że przysługuje mu prawo, które faktycznie wykonuje (E. Gniewek (red.) Kodeks cywilny. Komentarz).

W niniejszej sprawie nie sposób było przyjąć, że strona pozwana korzystała z nieruchomości stanowiącej własność powodów w zakresie odpowiadającym służebności przesyłu bez tytułu prawnego. Linia energetyczna wchodząca w skład przedsiębiorstwa strony pozwanej została wybudowana przez jej poprzednika prawnego na nieruchomościach, które następnie stały się własnością powodów, na podstawie decyzji wywłaszczeniowej z dnia 19 lipca 1967 r. Powyższa decyzja została wydana na podstawie art. 35 ustawy z dnia 12 marca 1958 r. o zasadach i trybie wywłaszczenia nieruchomości (t.j. Dz. U. z 1974 r., nr 10, poz. 64, z późn. zm.), zgodnie z którym organy administracji państwowej, instytucje i przedsiębiorstwa państwowe mogły za zezwoleniem organu do spraw wewnętrznych prezydium powiatowej rady narodowej zakładać i przeprowadzać na nieruchomościach – zgodnie z zatwierdzoną lokalizacją szczegółową – ciągi drenażowe, przewody służące do przesyłania płynów, pary, gazów, elektryczności oraz urządzenia techniczne łączności i sygnalizacji, a także inne podziemne lub nadziemne urządzenia techniczne niezbędne do korzystania z tych przewodów i urządzeń (art. 35 ust. 1 powołanej ustawy). Osobom upoważnionym przez właściwy organ, instytucję lub przedsiębiorstwo państwowe przysługiwało prawo dostępu do tych przewodów i urządzeń w celu wykonywania czynności związanych z ich konserwacją (art. 35 ust. 2 powołanej ustawy).

Zdaniem Sądu decyzja z dnia 19 lipca 1967 r. przedłożona w sprawie przez stronę pozwaną jest tytułem prawnym dla przedsiębiorcy przesyłowego, w tym także dla strony pozwanej, do stałego korzystania z wymienionej w tej decyzji nieruchomości (uchwała Sądu Najwyższego z 20 stycznia 2010 r., III CZP 116/09). Ograniczenie własności na podstawie art. 35 powołanej ustawy mieści się w granicach szeroko rozumianego wywłaszczenia, co wiąże się z trwałością stanu, jaki decyzja stwarza, obejmując sobą każdoczesnego właściciela nieruchomości, której dotyczy oraz każdoczesnego przedsiębiorcę przesyłowego wstępującego w miejsce pierwotnego adresata decyzji (wyrok SN z dnia 21 lutego 2009 r. II CSK 394/08, Lex nr 491553). Z powołanego art. 35 ustawy wynika zarówno uprawnienie wskazanych w nim podmiotów do korzystania z cudzej nieruchomości, jak i trwałe ograniczenie zakresu uprawnień

właściciela. Decyzja administracyjna uprawniająca inwestora do zajęcia gruntu oraz budowy urządzeń przesyłowych, zobowiązująca właściciela do udostępnienia tego gruntu oraz znoszenia działań związanych z zakładaniem tych urządzeń i ich eksploatacją, doprowadza do nawiązania między inwestorem a właścicielem nieruchomości stosunku cywilnoprawnego o cechach trwałości (postanowienie SN z dnia 5 lipca 2007 r., II CSK 156/07, OSNC 2008, nr 9, poz. 103).

Z powyższych względów należało przyjąć, że stronie pozwanej przysługuje skuteczny względem powodów tytuł prawny do korzystania z nieruchomości stanowiących ich własność, który swoje źródło ma w decyzji administracyjnej wydanej na podstawie art. 35 ustawy z dnia 12 marca 1958 r. o zasadach i trybie wywłaszczenia nieruchomości. Zatem posiadanie przez stronę pozwaną (jej poprzedników prawnych) nieruchomości powodów w zakresie odpowiadającym służebności przesyłu nie ma cech bezprawności, co wyłącza możliwość dochodzenia wynagrodzenia na podstawie art. 224 i nast. k.c.

Zdaniem Sądu nie zasługują przy tym na uwzględnienie twierdzenia strony powodowej, jakoby przedłożona w sprawie decyzja wywłaszczeniowa nie mogła swoim zakresem obejmować spornych nieruchomości, które w tym okresie stanowiły własność Skarbu Państwa. W tym względzie Sąd w całości podzielił argumentację strony pozwanej o odrębności podmiotowej przedsiębiorstw państwowych od Skarbu Państwa, pomimo istnienia do 1989 r. zasady jednolitej własności państwowej. Z uregulowań art. 33 § 1, art. 34, art. 40 k.c. w brzmieniu obowiązującym do dnia 1 października 1990 r. wynikało bowiem, że przedsiębiorstwa państwowe miały odrębną od Skarbu Państwa osobowość prawną, a ponadto, w odniesieniu do mienia będącego w ich zarządzeniu, były w stosunkach cywilnoprawnych podmiotami praw i obowiązków. Dlatego też Sąd uznał, że na potrzeby budowy linii elektroenergetycznej na nieruchomościach stanowiących własność Skarbu Państwa mogła być wydana decyzja wywłaszczeniowa na rzecz przedsiębiorstwa państwowego (zakładu energetycznego). Mimo że sporna decyzja nie określała poszczególnych nieruchomości, które zostały „wywłaszczone”, to z jej treści wynika, że dotyczyła wszystkich nieruchomości położonych na trasie przebiegu infrastruktury elektroenergetycznej, a zatem także nieruchomości, które następnie stały się własnością powodów.

Przedkładając sporną decyzję strona pozwana powoływała się na skutki, jakie wywołało jej wydanie, a zatem twierdziła, że była ona „zdolna” do wywołania tych skutków jako decyzja ostateczna. Przecząc powyższej okoliczności strona powodowa powinna udowodnić swoje twierdzenia (art. 252 k.c.). Tymczasem powodowie nie zgłosili żadnych wniosków dowodowych, które mogłyby potwierdzić fakt nieposiadania przez decyzję wywłaszczeniową z dnia 19 lipca 1967 r. cechy ostateczności.

Zdaniem Sądu powództwo nie zasługiwałoby na uwzględnienie nawet gdyby uznać, że ciężar wykazania ostateczności decyzji spoczywał na stronie pozwanej. Fakt legitymowania się przez stronę pozwaną i jej poprzedników prawnych decyzją tej treści przesądzał o istnieniu po ich stronie dobrej wiary. Dysponując decyzją wywłaszczeniową strona pozwana i jej poprzednicy prawni mieli usprawiedliwione podstawy do przekonania, że przysługuje im takie prawo do władania nieruchomością, jakie wykonywali. Decydująca w tym względzie była zaś chwila objęcia przez poprzednika prawnego strony pozwanej władania nieruchomością w zakresie odpowiadającym treści służebności przesyłu. Objęcie przez przedsiębiorstwo państwowe cudzej nieruchomości w posiadanie na podstawie art. 35 ust. 1 powołanej już ustawy z dnia 12 marca 1958 r. o zasadach i trybie wywłaszczania nieruchomości w celu budowy urządzeń przesyłowych uzasadnia przyjęcie dobrej wiary tego przedsiębiorstwa jako posiadacza służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 17 grudnia 2008 r., I CSK 171/08). Wobec powyższego, ustanowione w art. 7 k.c. domniemanie dobrej wiary, nie zostało w sprawie obalone.

Skoro zatem strona pozwana była posiadaczem służebności przesyłu w dobrej wierze, to zgodnie z postanowieniami przepisu art. 224 § 1 zd. 1 k.c. nie była obowiązana wobec właściciela do wynagrodzenia za korzystanie z rzeczy. Powyższego nie zmienia fakt wytoczenia powództwa w niniejszej sprawie albowiem nie jest to powództwo o wydanie nieruchomości (usunięcie z niej urządzeń przesyłowych), z wytoczeniem którego ustawodawca wiąże między innymi skutek powstania roszczenia o wynagrodzenie.

Niezależnie od powyższego Sąd uznał, że roszczenie powodów o wynagrodzenie za bezumowne korzystanie z nieruchomości za okres od dnia 1 lutego 2009 r. do czerwca 2011 r. byłoby niezasadne również z uwagi na podniesiony przez stronę pozwaną zarzut zasiedzenia. Sąd podzielił stanowisko strony pozwanej, iż z dniem 1 lutego 2009r. nabyła służebność przesyłu na w/w nieruchomościach.

Ze zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego jednoznacznie wynikało, że strona pozwana i jej poprzednicy prawni od roku 1968 korzystali nieprzerwanie ze spornych gruntów w zakresie odpowiadającym służebności przesyłu (poprzez wzniesienie na gruncie trwałych i widocznych urządzeń do przesyłu energii elektrycznej oraz korzystanie z nich w tym celu, jak również w celu konserwacji i naprawy). Takie posiadanie było posiadaniem w rozumieniu art. 352 § 1 k.c. i prowadziło do zasiedzenia. Jak to przyjęto w orzecznictwie, przy ocenie posiadania prowadzącego do zasiedzenia służebności trzeba mieć na względzie, że zgodnie z art. 292 k.c. do nabycia służebności gruntowej przez zasiedzenie stosuje się przepisy o nabyciu własności nieruchomości przez zasiedzenie tylko odpowiednio. Tym samym posiadania prowadzącego do nabycia służebności gruntowej przez zasiedzenie nie należy utożsamiać z posiadaniem prowadzącym do nabycia przez zasiedzenie własności nieruchomości. Przy ocenie posiadania prowadzącego do zasiedzenia służebności gruntowej chodzi o faktyczne korzystanie z gruntu w takim zakresie i w taki sposób, w jaki czyniłaby to osoba, której przysługuje służebność, władanie zaś w zakresie służebności gruntowej kwalifikuje się, zgodnie z art. 336 k.c., jako posiadanie zależne (vide wyrok SN z dnia 31 maja 2006 r., IV CSK 149/05, niepubl., postanowienie SN z dnia 17 grudnia 2008 r., I CSK 171/08).

Bezsporne było przy tym, że wymienione nieruchomości do roku 1990 stanowiły własność państwa. Z wejściem w życie ustawy z dnia 28 lipca 1990 r. o zmianie ustawy Kodeks cywilny, tj. od dnia 1 października 1990 r., przestały istnieć ograniczenia dopuszczalności nabycia przez zasiedzenie własności państwa. Jednocześnie, jak w sprawie ustalono, poprzednik prawny strony pozwanej wszedł w posiadanie opisanych nieruchomości w zakresie odpowiadającym służebności przesyłu na podstawie decyzji wywłaszczeniowej. Świadczyło to o istnieniu po jej stronie dobrej wiary jako posiadacza służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu (vide postanowienie SN z dnia 17 grudnia 2008 r., ICSK 171/08).

Sąd uznał więc, że dwudziestoletni okres zasiedzenia biegł od dnia 1 października 1990 r. z jednoczesnym skróceniem terminu zasiedzenia o okres pomiędzy 1 lutego 1989 r. (data wejścia w życie ustawy z dnia 31 stycznia 1989 r. o zmianie ustawy Kodeks cywilny, która zmieniała art. 128 k.c. i umożliwiała państwowym osobom prawnym nabywanie własności nieruchomości, tj. od dnia 1 lutego 1989r.) a 1 października 1990 r. Okres zasiedzenia upływał więc we wskazanej przez stronę pozwaną w dacie 1 lutego 2009 r. Z tą datą strona pozwana nabyła służebność przesyłu na nieruchomościach powodów. Czyniło to niezasadnym żądanie powodów wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z ich nieruchomości za okres przypadający po tej dacie.

Mając powyższe na uwadze, na podstawie powołanych przepisów, orzeczono jak w sentencji.

Sąd oddalił przy tym wniosek dowodowy strony pozwanej o dopuszczenie dowodu z postanowienia Sądu Okręgowego we Wrocławiu z dnia 18 listopada 2011 r. (sygn. akt II Ca 643/11) oraz postanowienia Sądu Okręgowego we Wrocławiu z dnia 20 lipca 2011 r. (sygn. akt II Ca 121/11) na okoliczność stanowiska Sądu Okręgowego we Wrocławiu co do przesłanek zasiedzenia służebności przesyłu. Stanowisko innego Sądu wyrażone przy rozstrzygnięciu innej sprawy nie stanowiło faktu istotnego dla rozstrzygnięcia sprawy niniejszej. Brak było także podstaw prawnych do uznania, aby Sąd w niniejszym postępowaniu był związany uzasadnieniem postanowienia wydanego w sprawie podobnej.

Sąd oddalił również wnioski dowodowe powodów o dopuszczenie dowodu z wydruku koncepcji programowo – przestrzennej na okoliczność planów w zakresie wykorzystania spornej nieruchomości, o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego geodety i rzeczoznawcy majątkowego na okoliczność ustalenia przebiegu infrastruktury elektroenergetycznej objętej pozwem, w szczególności określenia zakresu i zasięgu korzystania z infrastruktury przesyłowej przez stronę pozwaną oraz ustalenia wartości rynkowej wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z nieruchomości. Nieuwzględnienie przez Sąd powództwa co do zasady czyniło bowiem bezprzedmiotowym weryfikację twierdzeń powodów o wysokości należnego im wynagrodzenia.

Rozstrzygając o kosztach Sąd zastosował przepis art. 98 k.p.c. i art. 105 § 1 k.p.c. Zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik sporu, Sąd zasądził od każdego z powodów na rzecz pozwanej kwotę po 1 804,25 zł tytułem zwrotu kosztów procesu. Na poniesione przez stronę pozwaną koszty procesu składały się koszty zastępstwa procesowego w kwocie 7217,00 zł (§ 6 punkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu; Dz. U. Nr 163, poz. 1349 z późn. zm.), w tym 17,00 zł tytułem opłaty skarbowej od pełnomocnictwa.